

УДК 340+911.3(043.2)

Федорченко В.К., д.пед.н., професор,
Федорченко Н.В., д.ю.н., професор,
Київський університет туризму, економіки і права, м. Київ, Україна

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Туризм – це справді дивовижний феномен життя людства ХХІ століття. Статистичні дані переконливо свідчать про неупинне збільшення кількості подорожуючих, підтверджують важливість внеску туризму у соціально-економічний розвиток [6, с. 7].

Слід зазначити, що значна частка населення нашої держави відноситься до малозахищених верств населення, і тому не в змозі профінансувати свій відпочинок. Таким чином, організація відпочинку для малозахищених верств населення є основною метою соціального туризму [7, с. 30].

Міжнародна організація соціального туризму (ISTO) створювалась як *Міжнародне бюро соціального туризму* (BITS) в 1963 році для «організації постійного міжнародного співробітництва в сфері соціального туризму» [2].

ISTO – міжнародна некомерційна асоціація, метою якої є сприяння доступу до дозвілля, відпочинку та туризму для найбільшої кількості населення: молоді, сімей, людей похилого віку та людей з обмеженими можливостями - і сприяти реалізації цієї мети і засобів, які витікають із неї, з суб'єктами, які розділяють цю відповідальність, а саме з державами, соціальними суб'єктами і операторами [2].

У статті 3 Статуту ISTO соціальний туризм визначений як: «всі відносини і явища, що виникають внаслідок участі в туризмі і, зокрема, від участі соціальних верств населення з низьким рівнем доходу. Ця участь стає можливою або полегшується заходами чітко визначеного соціального характеру. Для здійснення цієї діяльності в основі ISTO покладено принципи, визначені та прийняті в Монреальській декларації у вересні 1996 року» [2].

Якісні характеристики соціуму, якість життя громадян, те що соціологи та фахівці ООН називають індексом людського розвитку, соціальна інтегрованість та солідарність стають нерелевантним. Тому у примхливій уяві про навколишній соціальний світ вельми успішна країна Словенія стає найслабшою економікою Євросоюзу, таку заяву зробив лідер фракції Слуги Народу у Парламенті Давид Арахамія [3]. У реальності ж ВВП на душу населення у Словенії за паритетом купівельної

спроможності перевищує аналогічний показник країн Балтії, Польщі, Угорщини, Португалії та Греції. Індекс людського розвитку на основі даних за 2018 рік демонструє перевагу Словенії над такими країнами Євросоюзу як Франція та Італія [5]. А високий показник індексу людського розвитку показує, що Словенія проводить саме соціально орієнтовану політику. Ці дані підводять нас до проблематики соціального туризму.

Як вказує вітчизняний дослідник О.В. Колотуха «Головною метою соціального туризму є подорожі і відпочинок соціально вразливих верств населення для відновлення працездатності, фізичних і моральних сил. У Манільській декларації вказується, що «соціальний туризм – це ціль, до якої суспільство повинне прагнути в інтересах менш забезпечених громадян» [4].

На сучасному етапі концепція соціального туризму базується на трьох основних принципах:

- 1) забезпечення відпочинком і оздоровленням кожного члена суспільства шляхом залучення в середовище туризму людей з низьким рівнем доходів;
- 2) субсидіювання туристських поїздок незаможних громадян;
- 3) участь державних і суспільних структур у розвитку туризму.

Така форма туризму у другій найбіднішій країні Європи, якою є Україна (перше місце у цьому сумному рейтингу обіймає Молдова) набуває дуже високого значення задля вирівнювання соціального поля (до речі цей термін популяризував останнім часом теперішній прем'єр Великої Британії Боріс Джонсон, попри свою прихильність до вільної ринкової економіки), тобто компенсації найгостріших та найнеприйнятніших проявів соціально-економічної нерівності. До виміру соціальної справедливості додаються ще два - економічна ефективність та політична інтеграція країни. Субсидіювання та повне фінансування державою подорожей різних вікових категорій громадян України від дитячого до похилого віку нашою країною сприятиме кращому розумінню історичної, культурної та політичної своєрідності регіонів України, а відтак - єднанню / інтеграції країни. Але соціальний туризм матиме і позитивний вплив на економічний розвиток, позаяк стимулюватиме розвиток туристичної індустрії за допомогою інтенсифікації туристичних потоків за підтримки держави. Варто відзначити, що провідне міжнародне видання у сфері вивчення туризму журнал *Current Issues in Tourism* присвятив окремий випуск проблематиці соціального туризму (№ 5 за 2011 рік).

Впливові європейські дослідники цього феномену вказують на цінності соціального туризму, як носієві гуманістичного підходу до туризму в цілому [1].

На жаль, в Україні відсутня необхідна нормативна база, яка би

стимулювала розвиток соціального туризму через підтримку держави такої форми туризму (від фінансової до організаційної та просвітницької).

Відтак, для України є імперативним вивчати, адаптувати й імплементувати досвід розвинених країн у свою державну політику розвитку туризму в цілому та соціального туризму зокрема.

Література

1. Charles Étienne Bélanger & Louis Jolin (2011) The International Organisation of Social Tourism (ISTO) working towards a right to holidays and tourism for all, Current Issues in Tourism, 14:5, 475-482. URL: https://www.researchgate.net/publication/233020975_The_International_Organisation_of_Social_Tourism_ISTO_working_towards_a_right_to_holidays_and_tourism_for_all (дата звернення 28.01.2020).

2. Organisation internationale du tourisme social. URL: https://fr.wikipedia.org/wiki/Organisation_internationale_du_tourisme_social (дата звернення 28.01.2020).

3. Зрада отменяется. Арахамия подправил сам себя насчет Ассоциации с Евросоюзом. Страна.UA. URL: <https://strana.ua/news/245949-arakhmija-podpravil-vitse-premera-kulebu-naschet-intenratsii-i-assotsiatsii-s-evrosojuzom.html> (дата звернення 28.01.2020).

4. Колотуха О.В. Соціальний туризм в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Проблемы материальной культуры. Географические науки. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/35838/57-Kolotyha.pdf> (дата звернення 28.01.2020).

5. Рейтинги окремих країн Human Development Index Ranking | Human Development Reports. URL: <http://www.hdr.undp.org/en/2019-report> (дата звернення 28.01.2020).

6. Федорченко В.К. Зарубіжний досвід туристської освіти. Перспективи розвитку туризму в Україні: збірник статей до ювілею В.К. Федорченка. Відп. ред. Федорченко Н.В.; Мініч І.М. Тернопіль. Підручники і посібники, 2019. С. 6-21.

7. Федорченко В.К. Учебное пособие «Социальный туризм: реальности и перспективы» по направлению подготовки 6.140103 «Туризм» отрасли знаний 1401 «Сфера обслуживания» 19 мая 2014. 45 с.

УДК 347.78:004.738.5(043.2)

Філінович В.В., к.ю.н.,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ВЕБ-САЙТ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ТА ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ

Сучасне життя неможливо уявити без користування «благами цивілізації», особливо це стосується використання мережі Інтернет. До її